

АБ ДНІ ПАМ'ЯЦІ В. І. ЛЕНІНА

Пасля смерці В. І. Леніна ўстанавілася традыцыя адзначаць памяць В. І. Леніна — вялікага заснавальніка і мудрага правадзіра Комуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы ў дзень яго смерці — 21 студзеня.

У першыя гады пасля смерці В. І. Леніна гэты дзень у свядомасці савецкага народа і Комуністычнай партыі непасрэдна звязваўся з сумнай падзеяй — заканчэннем жыццёвага шляху вялікага правадзіра В. І. Леніна; адсюль выцякаў урачыста-жалобны характар мерапрыемстваў, якія адзначалі светламу памяць В. І. Леніна.

За прайшоўшыя трыццаць год пасля смерці В. І. Леніна ў нашай краіне адбыліся гіганцкія сацыялістычныя пераўтварэнні. Кіруючыся неўміручым вучэннем марксізма-ленінізма, Комуністычная партыя Савецкага Саюза натхніла і арганізавала савецкі народ на ажыццяўленне ленінскага плана пабудовы сацыялізму ў нашай краіне. За кароткі гістарычны тэрмін наша Радзіма з адсталай аграрнай краіны ператварылася ў магутнейшую індустрыяльна-калгасную сацыялістычную дзяржаву.

Ідучы на шлях, указанаму Леніным, партыя над кіраўніцтвам Цэнтральнага Камітэта на чале з І. В. Сталіным прывяла народ нашай Радзімы да перамогі сацыялізму. Цяпер вырашаецца задача далейшага магутнага развіцця прадукцыйных сіл сацыялістычнага грамадства, уздыму матэрыяльнага і культурнага ўзроўню жыцця савецкага народа, ажыццяўлення мерапрыемстваў, накіраваных на наступны пераход ад сацыялізму да камунізму.

Ленінізм з'яўляецца вялікім жыццесвардзальным вучэннем, якое асвятляе шлях будаўніцтва камунізму. Ленін жыве ў вялікіх справах Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, у новых поспехах нашай савецкай Радзімы, якая ўпэўнена ідзе па шляху да камунізму. Ідэя Леніна аказваецца магутнай імпульсаванай і асветленай гісторыяй. Ідэя Леніна жыве ў перамогах у справах працоўных лагера міру, дэмакратыі і сацыялізму, ва ўрачыстым і мажорным міжнародным руху за мір і дружбу паміж народамі, за дэмакратыю і сацыялізм.

У свядомасці народаў нашай краіны і працоўных усяго свету з імем В. І. Леніна, з яго вучэннем звязваюцца вялікія перамогі савецкіх людзей у будаўніцтве камуністычнага грамадства. Таму цяпер больш мэтазгодна адзначаць памяць В. І. Леніна не ў дзень яго смерці, што наладзіла пачатку жалобы і смутку, а ў дзень нараджэння В. І. Леніна — 22 красавіка, надаўшы гэтай дае значэнне свята, што будзе больш адпавядаць усяму духу ленінізму як вечно жывога, жыццесвардзальнага вучэння.

ЦК КПСС паставіла: Дзень паміці В. І. Леніна, вялікага правадзіра працоўных і заснавальніка Савецкай сацыялістычнай дзяржавы, урачыста адзначаць у дзень нараджэння В. І. Леніна — 22 красавіка.

У гэты дзень шырока асвятляць значэнне ўспераможных ідэй марксізма-ленінізма і дасягнутыя поспехі ў будаўніцтве камунізму. У парадзень свята праводзіць урачыстыя сходы партыйных, савецкіх і грамадскіх арганізацый, а таксама дэкады і гутаркі на прадпрыемствах, ва ўстановах, калгасах і саўгасах аб жыцці і дзейнасці В. І. Леніна і аб значэнні ідэй ленінізму ў будаўніцтве камуністычнага грамадства.

Скаратар ЦК КПСС Н. ХРУШЧОЎ.

З большай адказнасцю рыхтавацца да дэкады

У лютым месяцы адбудзецца дэкада беларускай літаратуры і мастацтва ў сталіцы нашай Радзімы — Маскве.

За чатырнаццаць год, якія мінулі з часу першай дэкады, беларуская літаратура і мастацтва прайшлі вялікі бязвыш шлях. Писемнікі і працаўнікі мастацтва ішлі плачо ў плачо са сваім народам, дапамагаючы яму будаваць новае жыццё і перамагаючы ворагаў. У барацьбе за светлыя камуністычныя ідэалы гартаваліся і расла савецкая культура. Першыя паміж першай і другой дэкады былі насычаны велізарнымі гістарычнымі падзеямі велікопнага змагання з фашызмаў агрэсіяй і перамогай над ёй, будаўніцтва мірнага пасляваеннага жыцця.

У час дэкады ўсе лепшае, створанае за гэты перыяд, будзе паказана ў Маскве. Масквічы пазнаёмяцца з творами беларускіх пісьменнікаў, мастакоў, кампазітараў; тэатры пакажуць свае спектаклі, а канцэртныя калектывы — свае праграмы. Гэта будзе хвалюючай дэманстрацыя брацкага адзінства савецкіх народаў і разам з тым — экзаменам беларускай літаратуры і мастацтва.

На дэкаду паедуць амаль усе лепшыя творчыя калектывы рэспублікі — Тэатр оперы і балету, тэатры імя Я. Купалы і імя Я. Коласа, Рускі драматычны тэатр, Дзяржаўны хор БССР і Дзяржаўны народны хор, аркестр народных інструментаў. У праграмах дэкадных канцэртаў прымуць удзел Маладзечанскі ансамбль песні і танца, самадзейны танцавальны калектыв Гомельскага чыгуначнага клуба імя Леніна.

Шматлікія творы літаратуры, жывапісу, скульптуры, графікі і прыкладнага мастацтва, якія будуць экспанаваны на дэкадных выстаўках у Маскве, пазнаёмяць грамадскасць сталіцы з творчасцю пісьменнікаў, прафесіянальных і самадзейных мастакоў рэспублікі.

Выстаўкі, спектаклі, канцэрты пакажуць масквічанам разнастайнае багацце творчасці беларускага народа.

Што-ж зроблена творчымі саюзамі і калектывамі для поўнацэннага і паспяховага паказу сваіх дасягненняў на дэкадзе? У тэатрах і канцэртных калектывах у асноўным вызначаны рэпертуар, які будзе паказаны на дэкадзе. У Саюзе мастакоў і ў Рэспубліканскім Доме народнай творчасці закончыўся абор твораў выяўленчага мастацтва для дэкадных выстаўкі. Саюз кампазітараў вызначыў сімфанічныя творы беларускіх кампазітараў для аркестровага выканання ў Маскве. Праўленне Саюза пісьменнікаў распрацавала календарны план творчых сустрэч беларускіх літаратараў з працоўнымі сталіцы.

Здавалася-б, што зроблена ўсё належнае. Калі-ж пазнаёміцца больш глыбока з падрыхтоўкай да выступленняў у Маскве, дык можна заўважыць, што асобныя калектывы яшчэ адстаюць з падрыхтоўкай свайго рэпертуару.

Гэта ў першую чаргу трэба сказаць аб Тэатры оперы і балету. Тэатр павінен паказаць на дэкадзе чатыры спектаклі: «Дзяўчына з Палесся», «Странны двор», «Еўгеніі Онегін» і новы беларускі балет. Першыя тры спектаклі ў асноўным гатовы, застаецца зрабіць асобныя дапрацоўкі. Затое мала хто ведае, што будзе прадастаўляць сабой новы беларускі балет, над якім калектыв тэатра яшчэ працуе. Той факт, што адзін з балетных дэкадных спектакляў не гатовы і невядома, калі ён канчаткова будзе гатовы, не можа не трывожыць нашу грамадскасць.

Новы балет ствараецца па матывах і на матэрыялах двух старых спектакляў — «Князь-воцера» і «Аповесць аб каханні».

Тэатр ужо мае вопыт такой работы. У свой час балет «Князь-воцера» быў, без усялякіх на тое падстаў, карэнным чынам перапрацаваны, у выніку чаго з'явіўся спектакль «Аповесць аб каханні», на якім значна ніжэйшы за сваю першааснову. А цяпер ужо на падставе двух балетаў робіцца трэці. Тут наогул трэба сказаць, што практыка ўключэння ў дэкадны рэпертуар твораў, яшчэ не гатовых і непрынятых грамадскасцю, больш чым даўна.

Затрымак з выпускам балету адбылася і на падрыхтоўцы дэкаднага канцэрта дэкады. Удзельнікі балету цяпер настолькі заняты, што не могуць знайсці час для падрыхтоўкі нумароў для канцэрта.

У канцы снежня адбыўся прымёр дэкадных спектакляў і канцэртных праграм. На многіх спектаклях прыёмная камісія арабіла крытычныя заўвагі, паводле якіх ўзнікла неабходнасць сур'ёзнай працоўкі, што ў большасці выпадкаў звязана з заменай адных асцэраў другімі. Такія замены неабходна зрабіць у спектаклях «Брэсцкая крэпасць» (Рускі тэатр), «Ворагі» і «Несцерка» (тэатр імя Я. Коласа) і інш. Гэта велікі складаная праца і для рэжысёраў, і для асцэраў, калі рабці яе не механічна, як гэта часта робіцца ў нашых тэатрах, а з глыбокім творчым асэнсаваннем. Але не ва ўсіх тэатрах пачалася такая работа, наглядзячы на тое, што яна патрабуе шмат часу і творчых намаганняў.

У кожным тэатры і на кожным дэкадным спектаклі павінен быць зроблены дакладныя графік дэкарацый, бо ўсялякая стыхійнасць і неарганізаванасць могуць адбіцца на мастацкай якасці дэкадных пастановак.

Трэба сказаць, што шматлікія заўвагі і дапрацоўкі спектакляў можна было-б пазбегнуць, калі-б работай над спектаклямі цікавіліся мастацкі савет дэкады і мастацкі савет Міністэрства культуры БССР. Абодва гэтыя саветы чамусьці самі слабе вывазілі ад абавязку сацыяльна-навуковага і патрэбнага абмеркаваць асобныя спектаклі, канцэртныя праграмы да прыёму камісіі. Такую-ж пазіцыю заняла і Беларускае тэатральнае таварыства, аб бяздзейнасці якога зусім справядліва пісала ў мінулым нумары нашай газеты група дэлегатаў тэатральнага мастацтва. Гэта Таварыства таксама не прыняло ніякага ўдзелу ў падрыхтоўцы да дэкады.

Тое-ж самае можна бачыць і па падрыхтоўцы дэкадных выстаўкі твораў беларускіх мастакоў. Там будуць экспанаваны творы, напісаныя мастакамі за пасляваенныя гады. Зусім зраўмела, што многія з іх патрабуюць сёння пэўнай пераацэнкі, і логіка падказвала неабходнасць арганізацыі спачатку рэспубліканскай выстаўкі, каб правярць якасць яе твораў. Нішто не перашкаджала арганізацыі такой выстаўкі, і тым не менш яна не адбылася. Абор экспанатаў на выстаўку рабіўся ў спешным парадку, на працягу аднаго-двух дзён.

Усе адзначаныя факты сведчаць аб непавазе да грамадскай думкі. Падштурхунць, развіць яе павіна была ў першую чаргу Міністэрства культуры БССР і ў прыватнасці — яго Упраўленне па справах мастацтва.

Кожны працаўнік мастацтва разумее сваю асабістую і агульную для ўсяго мастацтва адказнасць. Трэба спадзявацца, што за той час, які застаўся да дэкады, творчыя калектывы мабілізуюць усе сілы, каб як мага лепш паказаць свае дасягненні ў сталіцы нашай Радзімы.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУПЛЕННЯ САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 3 (1018)

Субота, 15 студзеня 1955 года

Цана 50 кап.

Сустрэчы з пісьменнікамі

Гэтымі днямі ўдзельнікі Другога Усеаюзнага з'езду пісьменнікаў сустрэліся з настаянікам горада Барысава. Крытык А. Кучар падзяліўся ўражаннямі аб з'ездзе, расказаў аб найбольш цікавых выступленнях дэлегатаў.

З чытаннем сваіх твораў выступілі М. Калачынскі, Ул. Корбан, Н. Гарулёў.

11 студзеня студэнты і навуковыя работнікі Мінскага педагагічнага інстытута імя А. М. Горкага і філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна сустрэліся з пісьменнікам Канстанцінам Сіманавым.

К. Сіманаву расказаў аб рабоце Другога Усеаюзнага з'езду пісьменнікаў, пазнаёміў прысутных са сваімі творчымі планами, працягнуў рад новых вершаў.

У вечары прыняў удзел беларускі паэт П. Броўка.

Са студэнтамі педінстытута сустрэліся пісьменнікі Іван Шамякін, Міхась Калачынскі, Мікола Аўрамчык, Алесь Кучар, Максім Лужанін, Алесь Якімовіч і майстар мастацкага чытанія Алесь Слесарнік.

Аб рабоце Другога з'езду пісьменнікаў расказаў Алесь Кучар.

Затым пісьменнікі прачыталі свае творы і падзяліліся са слухачамі сваімі творчымі планами. А. Слесарніка працягнуў урыўкі з твораў Якуба Коласа.

Новыя клубы

Надаўна ў сельгасарцелях «КІМ» і «Піонер» Васілевіцкага раёна з'яўляюцца ў эксплуатацыю новыя калгасныя клубы. Цяпер для хлебарабоў рэгулярна дэманструюцца кінофільмы, чытаюцца лекцыі і даклады, наладжваюцца канцэрты мастацкай самадзейнасці.

У Бабцінскім сельсавеце працуюць ужо тры калгасныя клубы, хата-чытальня, клуб прамысловай арцелі «Рассвет» і інш. Шыроку папулярнасць у раёне заваяваў струнны гурток гэтай арцелі, якім кіруе рабочы Пётр Кухаль. Гуртоўцы неаднаразова выступілі з канцэртамі ў суседніх калгасах «Большы Вік», «Чырвоны шлях», «Запаветы Леніна» і інш.

Н. ЖУРА.

Кніга «Жанчыны Савецкай Беларусі»

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшаў вялікі літаратурны зборнік «Жанчыны Савецкай Беларусі». Ён складзены з артыкулаў, нарысаў, апавяданняў і вершаў, прысвечаных гераічнай барацьбе беларускіх жанчын супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў у гады Айчынай вайны, іх жыццю і працы ў пасляваенны час.

Зборнік адкрываецца прадмовай М. Нікіфаравой і складаецца з наступных раздзелаў: «За свабоду і незалежнасць Радзімы», «На фабрыках, заводах, новабудовлях», «На калгасных палях», «За ўдзелам навуцы і культуры рэспублікі» і «Наша будучыня».

Кнігу склалі А. Ус, М. Барсток, А. Васілевіч.

Увекавечыць памятныя месцы рэвалюцыі 1905 года на Беларусі

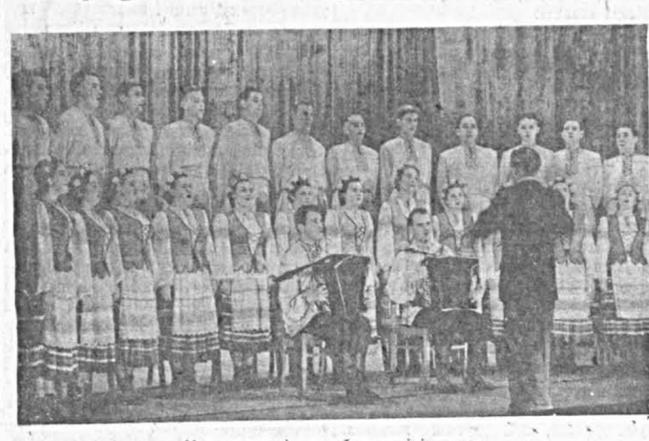
1905 год — памяты ў жыцці нашай Радзімы, у гісторыі рускага рэвалюцыйнага руху. 50 год назад наш гарады і сёлы Расіі зазвалі чырвоныя сцягі першай рускай рэвалюцыі. Пяты год! Выдатныя старонкі бязстрашнасці і гераізма рабочага класа ўпісаў ён у гісторыю рэвалюцыйнай барацьбы.

Бурыя праходзілі 1905 год на Беларусі. Студзеньскія падзеі ў Пецярбургу, варварскі расстрэл мірнага шэсця працоўных сталіцы да Дварцовай плошчы абуралі ўвесь цывілізаваны свет і выклікалі хваля і гневу і пратэсту.

Жалоба і пратэст ахапілі таксама гарады і вёскі Беларусі. Сярод тых, хто загінуў на Дварцовай плошчы ў Пецярбургу, было нямецкае беларускае, якія шукалі там заробку. Увесь год барацьба на Беларусі не заціхала. Гістарычныя дакументы, якія знойдзены ў архівах і газетах таго часу, дапамагаюць нам узнавіць карціну тагачасных падзей.

Кудзімніцкім пунктам рэвалюцыйных падзей 1905 года ў Мінску былі мастыя даманстрацыі, у час якой працоўныя патрабавалі вызвалення палітычных зняволеных з турмы. Тысячы мінчан прыйшлі на Прывакзальную плошчу на вялікі рэвалюцыйны мітынг. Спачатку ўдзельнікі яго сабраліся ў памашкім вакзалу. Але яно было вельмі малым для

Другое нараджэнне калектыву

Маладзечанскі ансамбль песні і танца.

Фота А. Каліны.

Суровы 1943 год... Для барацьбы з партызанамі акупанты відалі ўсе новыя і новыя дывізіі. Супраць ворага партызаны мабілізавалі ўвесь арсенал сродкаў барацьбы. На дапамогу аўтамату і гранаце прыходзіць мастацкая самадзейнасць. Так на Маладзечаншчыне нарадзілася партызанская агітбрыгада імя Максіма Горкага, створаная на ініцыятыўе Вілейскага падпольнага абкома партыі і разграмізанна пасля заканчэння вайны ў Маладзечанскі абласны ансамбль песні і танца.

Вялікае значэнне мела дзейнасць агітбрыгады ў ваенны перыяд. Песня і верш, якія яна несла ў масы, станаўліся «бомбай і сцягам».

У мірных умовах ансамбль стаў першым прапагандыстам творчасці народных мейстэраў. З энтузіязмам сустракала насельніцтва вызваленых абласцей выступленні калектыву ў пасляваенныя гады, калі ён быў яшчэ ў ароле партызанскай славы. Але жыццё ішло ўперад і ставіла перад калектывам усе новыя і новыя патрабаванні, а кіраўніцтва ансамбля не змагло перабудаваць работу.

Часовыя ўздыгі ансамбля змяняліся працяглым перыядам плавання «без руля і без ветрыла». Нарэшце, калектыв пачаў дзейнічаць па прынцыпу: даць добрую рэ-

кламу, сабраць глядача на адзін канцэрт, а потым доўгі час не паказвацца ў гэтай мясцовасці.

У канцы 1952 года ў калектыву прышоў новы мастацкі кіраўнік, хормайстар А. Білібін. Яго ўпартая двухгадовая работа ўвільчалася поспехам. Надаўна, у час выступленняў ансамбля ў Мінску, мы былі сведкамі другога, творчага нараджэння калектыву. Не верылася, што так хутка можна было дамагчыся яго творчага росту. У кожнай песні відзець удумліва тонкая работа кіраўніка. У рознастайным рэпертуары ёсць сапраўдныя дасягненні. Гэта ў першую чаргу датычыць песні П. Чайкоўскага «Салавейка», якая гучыць непаўторна, кранае глядача цэльнай і непасрэдна перадачы. Нават такая простая мініяцюра, як полька «Пайду, пайду, Ясю мілы», у арыгінальнай інтэрпрэтацыі хору ўзнімаецца да ўзроўня цікавага канцэртнага нумару.

Кіраўніком знойдзена манера выканання складаных твораў невялікім хорам, што ўдаецца вельмі намногім. У руках дырыжора хор стаў пасухняным і гнуткім інструментам.

Не ўсе нумары ў канцэрце прагучалі аднолькава ўдала, але ўсе выкананыя песні

Напруэадні мастацкай выстаўкі

Мастры жывапісу, графікі і скульптуры рыхтуюцца да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве. Удзел у дэкадных выстаўках яны разглядаюць як справу вялікага гонару. Многія з іх выяважалі ў вобласці рэспублікі і аказвалі дапамогу мясцовым мастакам. У Мінску была наладжана выстаўка твораў мастакоў, якія жылі і ў абласцях рэспублікі. З гэтай выстаўкі адараны на дэкаду творы П. Данялі, І. Фецісава, В. Звінаградскага, І. Пшукіна і іншых.

Для адбору работ беларускіх мастакоў на дэкадную выстаўку ў Мінск прысуджаны заслужаны дзеяч мастацтва РСФСР А. Бубноў. Праведзеныя з яго ўдзелам па-суджэнні мастацкага савета далі вялікую карысць аўтарам карцін і малюнкаў. Со-

вет рэкамендаваў на выстаўку каля 200 экспанатаў жывапісу, 150 графічных лістоў, больш 30 скульптур. На выстаўцы будуць прадастаўлены палітычныя плакаты і карыктуры, а таксама тэатральна-дэкаратыўнае мастацтва.

Масквічы ўбачаць такія карціны, як «За родную Беларусь» В. Сушаерхава, «Па дарожцы ЦК РСФСР» Н. Воранава, «Пісьмо ад Леніна» В. Піркі і С. Лі, «Парад беларускіх фізкультурнікаў на Браснай плошчы ў Маскве» І. Давідовіча і Я. Ціхановіча, «Ёсць такая партыя!» А. Шабіева.

Цікавым аб'ектам будзе раздзел жанравага жывапісу. Тут будуць прадастаўлены «Шахматныя» і «Сябры» А. Гугеля, «Сяброўкі» Р. Кудравіч, «Зіма прыйшла» В. Жалтоў.

Цікавым аб'ектам будзе раздзел жанравага жывапісу. Тут будуць прадастаўлены «Шахматныя» і «Сябры» А. Гугеля, «Сяброўкі» Р. Кудравіч, «Зіма прыйшла» В. Жалтоў.

Цікавым аб'ектам будзе раздзел жанравага жывапісу. Тут будуць прадастаўлены «Шахматныя» і «Сябры» А. Гугеля, «Сяброўкі» Р. Кудравіч, «Зіма прыйшла» В. Жалтоў.

Цікавым аб'ектам будзе раздзел жанравага жывапісу. Тут будуць прадастаўлены «Шахматныя» і «Сябры» А. Гугеля, «Сяброўкі» Р. Кудравіч, «Зіма прыйшла» В. Жалтоў.

Цікавым аб'ектам будзе раздзел жанравага жывапісу. Тут будуць прадастаўлены «Шахматныя» і «Сябры» А. Гугеля, «Сяброўкі» Р. Кудравіч, «Зіма прыйшла» В. Жалтоў.

Цікавым аб'ектам будзе раздзел жанравага жывапісу. Тут будуць прадастаўлены «Шахматныя» і «Сябры» А. Гугеля, «Сяброўкі» Р. Кудравіч, «Зіма прыйшла» В. Жалтоў.

Цікавым аб'ектам будзе раздзел жанравага жывапісу. Тут будуць прадастаўлены «Шахматныя» і «Сябры» А. Гугеля, «Сяброўкі» Р. Кудравіч, «Зіма прыйшла» В. Жалтоў.

Цікавым аб'ектам будзе раздзел жанравага жывапісу. Тут будуць прадастаўлены «Шахматныя» і «Сябры» А. Гугеля, «Сяброўкі» Р. Кудравіч, «Зіма прыйшла» В. Жалтоў.

Цікавым аб'ектам будзе раздзел жанравага жывапісу. Тут будуць прадастаўлены «Шахматныя» і «Сябры» А. Гугеля, «Сяброўкі» Р. Кудравіч, «Зіма прыйшла» В. Жалтоў.

Пастанова ЦК КПСС. Аб дні памяці В. І. Леніна (1 стар.).

З большай адказнасцю рыхтавацца да дэкады (1 стар.).

А. Трыцюкоў. — Пытанні, якія трэба вырашыць (2 стар.).

М. Барсток. — Другая кніга (3 стар.).

І. Кудраўцаў. — «Аплесны дротам гаршчок...» (3 стар.).

М. Ваганова. — Дружба брацкіх народаў (4 стар.).

У той ці іншай меры задавальняюць слухача.

Асобна трэба сказаць аб танцавальнай групе калектыву. Ёй неабходна знайсці патрэбны «выканаўчы стыль». Пастановачы размах без уліку магчымасцей маленькай групы асабліва адчуваецца ва «Украінскім танца». З яго атрымаліся асобныя, не заўсёды цікавыя кавалкі, не падтрыманыя і не замацаваныя масай, адсутнасць якой асабліва заўважваецца ў расстаноўцы ўдзельнікаў танца.

За выключэннем «Бульбы» танцавальныя пастановкі не вызначаюцца арыгінальнасцю задумкі. Нават на цікавай «Маладзечанскай карціцы» прыкметны штамп. Танцавальная група вельмі стракатая па сваёму складу, што асабліва відаецца ў вочы пры яе нешматлікасці. У гэтым хаванецца галоўная прычына адсутнасці ў ёй ансамбля.

Адныя указанія тут недахопы не павінны засланіць сабой і стаючых якасцей групы — яе стараннасць, дысцыплінаванасць і вялікую працаздольнасць.

Названыя якасці трэба аднесці да ўсяго калектыву.

Калектыву шмат працаваць над тым, каб набыць рознастайны рэпертуар. Кіраўніку трэба толькі глыбей прадумаць экспаніцыю гэтага матэрыялу і тое, у які бок трэба накіраваць і пашырыць яго.

Жаданне стварыць нацыянальны калектыв у калектыве выяўлена ў асноўным вонкава. Вядома, нацыянальнае аблічча не вызначаецца толькі касцюмамі (дарэчы, таксама не зусім удачнымі).

Беларускія народныя песні «Ой, ляцелі гусі з броду», «Пайду, пайду, Ясю мілы», паказаныя калектывам, добрыя як канцэртныя нумары, але яны не тыповыя для беларускай народнай музыкі. Трэба знайсці для гэтай мэты ў багатай песеннай спадчыне некалькі тыповых беларускіх песень і папулярызаваць іх.

Калектыву прадставіў музычнай грамадскасці сталіцы сур'ёзную творчую зааўку. Мы вельмі рады, што ён вылучаны для ўдзелу ў дэкадзе беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве.

У творчых пошуках калектыву канчаткова вызначыў сваё аблічча і хутка зноў парадуе нас новымі арыгінальнымі работамі.

Г. ЦІТОВІЧ.

заслужаны дзеяч мастацтва БССР.

У графіцы вылучаюцца работы А. Волкава, В.

Аляксей ТРЭЦЯКОУ

Пытанні, якія трэба вырашыць

1. Куды пайсці, калі надыйдзе вечар?

— Шчыра кажучы, мне спачатку здаецца тут надзвычай сума. Самі падумаць, да Ленінграда ды на вёску! Я-ж заўсёды жыў у гарадзе. Прывык да тэатра, музеяў, бібліятэк, прывык, калі хочаце ведаць, да гарадскога шуму, да трамваяў, трамвая, да вясковых агнёў Ленінграда... Калі я пісаў заяву аб жаданні працаваць на вёсцы, я, зразумела, уяўляў сабе розніцу паміж Ленінградом і вёскай. І ўсё-ж такі, скажаце на праўдзе, прыехаўшы ў Валюўку, адчуў маладушнае жаданне павярнуць аглоблі назад. Трапіў я ў Беларусь у наўдалую пару: дождж, слаба, холад... На шчасце, работы знайшоў непачаты край...

І Анатоль Іванавіч Палавіхін «се», як кажуць, на «любимага канька». Ён пачаў разважаць аб тым, наколькі больш складана працаваць у машына-трактарнай станцыі ў параўнанні з заводам. Даводзіцца займацца вынаходніцтвам. Ён пачаў падрабязна тлумачыць, як яму ўдалося зрабіць саматужным спосабам (без рэвалювернага і фрезернага станкоў!) нейкую складаную деталь. Гаварыў ён гарача, з захапленнем, зноў перажываючы цяжкасці на шляху да мэты і пацудоў задавальнення ад таго, што цяжкасці гэтыя пераадолены.

І чым далей гаварыў Палавіхін, тым больш раскрываўся яго характар. Станавілася ясна, што праца для гэтага чалавека не проста праца, ялі патрабуе штодзённа пэўнай затраты фізічнай і разумовай энергіі. Не! Палавіхін ставіў знак роўнасці паміж працай і творчасцю, паміж штодзённымі клопатамі і шчасцем, якое прыносіць чалавеку ўсведамленне часна выкананага абавязку. Як патрэбны вёсцы якраз такіх беспакойных, гарачыя і ў той-жа час царшывыя людзі! На новым месцы Палавіхін знайшоў новую цікаваць да працы, увесь аддаўся справам сваёй МТС.

Былі ўсе падставы меркаваць, што чалавек з такой кіруючай натурай не будзе абмяжоўваць кола сваіх жыццёвых інтарэсаў толькі працай, хоць ён і ўсёй душой палюбіў новую даручаную яму справу.

Я імкнуўся пагаварыць аб культурным абслугоўванні. Але інжынер упарта гаварыў толькі пра справы вытворчасці. Нарэшце я зачытаў у яго:

— А як справа з адпачынкам, з тымі вольнымі гадзінамі, калі работа скончана?

— Ну, які-ж у нас могуць быць забавы! — са шчырым здзіўленнем адказаў Анатоль Іванавіч. — Я-ж прыехаў сюды «працаваць»...

І ўжо чакаў, што інжынер зараз скажа: «А не ведаюць». Але Палавіхін не сказаў гэтага і некалькі паспешліва закурўў папяросу. І падумаў — можа Палавіхін няўважліва ставіўся да таго, што магла пралапаваць яму вёска: самадзейны спектакль на калгаснай сцэне, песню ў выкананні харавога гуртка, дыслуг па новай вясце, лекцыю мясцовага інтэлігентна, канцэрт артыстаў астрады, што прыехалі з Мінска. Высветлілася пазней, што ўсё гэта цывілізацыя Палавіхіна, які цывілізацыю кожнага чалавека, пэўнага сіла, здольнага захапляцца, нарэшце, чалавека, які прывык праводзіць жыццё ў гарадзкім. Проста-такі інжынер, як і іншы спецыялісты МТС, які увесь яе калектыву, быў пазбаўлены такой магчымасці.

— Сума ў нашай Валюўцы, — сказала выданая вышукніца Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі, цяпер планавік МТС, Афія Уладзіміраўна Ханько.

— Пра ўсім жаданнім вечарам няма куды пайсці, — падтрымаў эканаміста лесамайстара Васіль Карнавіч Чэпелеў.

— Не ведаем, куды сабе падаць, калі няма работы, — некалькі пакрыўджана сказаў зоаагнётнік Фёдар Паўлавіч Сманцар.

Мне ўспомнілася адна дакладная запіска, якую я чытаў у Гродна, якраз напарададні вылезу ў Валюўку. Аўтарамі запіскі з'яўляліся інструктары Гродзенскага абкома КПБ. Яны ўсебакова абследвалі дзейнасць Валюўскай МТС. У запісцы правільна адзначалася, што гэтая машына-трактарная станцыя з'яўляецца адной з перадавых у вобласці, што яе зольныя, дружны калектыву намагаюцца пераўтварыць у плававыя заданні, знізіў затраты амаль на чварць мільёна рублёў. Усё гэта падмацоўвалася лічбамі і фактамі, якія змешчаны на пяціццаці старонках. У гэтай вядомай колькасці сцверджанняў і разлікаў заўважылі адны невялікія аб'екты, у якіх гаварылася аб культурна-асветнай рабоце. Вось што аб гэтым было сказана: «Вялікая ўвага аддаецца пытанню культурна-асветнай работы. За тры квартал агітатары было прачытана 23 лекцыі і даклады. Агітатары чытаюць газеты (1), выпускаюць «бавяля лісткі», распаўсюджваюць вольны перадавоў».

Заўважым, што вельмі часта ў нас, калі справа датычыцца культурнага абслугоўвання працаўнікоў калгаснай вёскі, абмяжоўваюцца такой невыразнай, неакрэсленай сфармаванай, напхалат: «аддаецца вялікая ўвага», «правадзіцца вялікая работа» і г. д.

Выконваючы абавязкі галоўнага інжынера МТС Пётр Сцяпанавіч Баробін не без крыўды сказаў:

— Я працую тут многа год. За апошнія тры гады я чуў толькі адну сапраўдную лекцыю аб тэлебачанні. І гавару «сапраўдную лекцыю», бо нехта-ж выдаваў за сапраўдную лекцыю малакваліфікаваным і ў большасці сваёй дрэнна падрыхтаваным гутаркі. Дарчы, у нас чырвоны куток даўно ператвораны ў інтэрнат. І няма дзе нават у шахматы пагуляць. Застаецца яшчэ сельскі клуб. Але яго дзейнасць нас не задавальняе.

Вось што гавораць аб сваім сельскім клубе самі калгаснікі. Перад намі з'явілася калгаса імя Варашылава Марыя Кандрусік. Гэта бойкая баявая дзяўчына, у вачыя якой святляцца дашытаваныя чалавек. Цікавае супадзенне. Дзяўчына-звеняная, як і ленінградскі, цяпер эмтэаскаўскі інжынер, з захапленнем і гонарам гаварыла аб сваёй рабоце: воль, маўляў, які ўрадзай я вырашціла, ды не глядзіце, што маладая. Але, калі гутарка зайшла аб адпачынку, аб клубе, яна без усялякага энтузіязма сказала:

— Я ў клуб амаль не хаджу.

Гэта б'янтэжыла і непакойна. Як-жа так! Маладая дзяўчына, які відзець завадатараў сярод сваіх сябровак, і раптам роўнадушна праходзіць каля свайго клуба?

— Чаму-ж вы не ходзіце ў клуб?

— А што там рабіць? — пытаннем на пытанне адказала дзяўчына.

Штога іншага не заставаўся, як падрабязна высветліць становішча спраў у Валюўскім клубе. Яго загадчыку я знайшоў дома і сказаў, што мне хацелася пацікавацца клубам.

— Клуба ў нас няма, — адказала Дар'я Акімаўна Марыніна. — Ёсць прыстасавана пад клуб памяшканне.

Праз мінут пяцьдзесят мы падышлі да «прыстасаванага памяшкання». На яго шары дзвярэй, якія хутчэй нагадвалі браму гаража, вясёлыя велізарныя іржавыя замкі. Калі расчыніліся дзверы, з будынка паўлава сыраццо і холад.

На ўнутраных сценах няветлівага пакоя вясёлы лозунгі музейнай даўнасці. Па баках стаяла некалькі паламаных лавак. У кутку — шафа. Маленькія намост быў завешаны старым шматом матэрыялу нягледзячы колеру. Здавалася, што ў гэтым памяшканні нават рэчы замерзлі, такі ў іх быў непрыгожы, скурчаны выгляд.

— Тут у нас бывае два разы на тыдзень кіно, — нечакана паведаміла Марыніна.

— А яшчэ што бывае?

— Можна пачытаць газеты, кнігі, расісы, — Марыніна паказала на шафу, якая стаяла ў кутку.

Міжвольна ў мям уяўленні ўзнікла такая карціна: калгаснікі ў вакулах сядзяць на паламаных лавках з адзіным крываногім сталом, перагортваюць эмеральныя пальчыкі часосімі, прытупляючы вальганікі, каб саргоць ногі.

— Ну, і што-ж тут у вас бывае яшчэ?..

— Дзяўчаты наладжваюць танцы...

— Як наладжваюць?

— У складчыну, — растлумачыла Марыніна.

— ???

Вачыны маю разгубленасць, яна растлумачыла:

— Зборуду з чалавек па тры ці па два рублі, заплюццяць гарманісту і танцоўчы...

Мне стала крыўдна за звеняную Марыю Кандрусік, за інжынера Палавіхіна, за ўсіх добрых і сумяшчальных працаўнікоў, якія робяць на вёсцы вялікія выдатныя справы. Няўжо яны не заслужылі права на лепшы культурны адпачынак? Заўважым дарчы, Валюўка адна з самых ажыўленых і вялікіх вёсак не толькі ў Караліцкім раёне, але і ва ўсёй Гродзенскай вобласці. Стаяць яна на людзін дароце паміж Навагрудкам і Баранавічамі, ёсць у гэтай вёсцы МТС, сярэдняя школа, сельскі Совет, медыцынскі пункт, паштовае аддзяленне, магазіны. Куды-ж усё-ж пайсці вечарам калгаснікам, механізатарам, урачам, аграномам, зоаагнётнікам, настаўнікам?

Пытанне гэтае застаецца нявырашаным.

2. І ў клубнай справе патрэбны спецыялісты

Было-б, зразумела, няправільна сцвярджаць, што кожны сельскі клуб — нуднае месца. Ёсць, вядома, і такія клубы, дзе работа сапраўды пастанялена добра. Такія клубы яшчэ ў нас мала, але колькасць іх павялічваецца.

Самае лепшае ўражанне пакідае, напрыклад, клуб калгаса «Шлях Сталіна» Брускага раёна Мінскай вобласці. Тут усе выкарыстоўваюць рознастайныя формы культурна-масавай работы ад лекторыя да фотавыставак і «вечароў новай кнігі», ад спектакляў драматычнага гуртка да вечароў пытаньняў і адказаў і розных па характары канцэртаў. У гэтай вёсцы не могуць наскардзіцца на сум, як, скажам, у Валюўцы.

Могуць, зразумела, сказаць: самі валюўскія жыхары вільваты. З гэтым сельца не пагадзіцца. Аднак у кожнай справе павінен быць завадатар, ініцыятар. Вось такі завадатары і павінен быць загадчык клуба. Валюўца такога чалавек айна некасае.

Калі я гаварыў пра клубныя справы з Дар'яй Акімаўнай Марынінай, у мяне складалася ўражанне, што яна ўсім вышукноў чалавек на гэтай рабоце. Трэба было чуць, а якой роўнадушнасцю яна гаварыла аб культурнай рабоце! Няма драматычнага гуртка — ну і няхай. Не ходзяць у клуб — што-ж тут зробіш. Холадна ў памяшканні — так яно, відзець, будзе і далей. Няхай усё ідзе, які ідзе! Высветлілася, што Марыніна была і рахункаводам, і работнікам нейкай нарыхтоўчай канторы, і прадаўцом... Пасля стала загадваць клубам. Трапілася, значыць, такая пасада — і добра.

Цікава лічы, якія расказваюць пра адукацыю клубных работнікаў адной толькі сталічнай Мінскай вобласці. З вышэй-

шай адукацыяй — няма ніводнага чалавек, са спецыяльнай сярэдняй — 42, з некажанчай сярэдняй і ніжэйшай — 362 чалавекі. Між тым, сельскія жыхары, ды і сама калгасная рэаінасць, якая напэўна занадта змянілася нават за апошнія гады, ставяць вялікія патрабаванні загадчыку клуба. Ён павінен быць разлітым, адукаваным чалавекам, умець разбірацца ў музыцы, літаратуры, у тэатральным мастацтве. Ён павінен быць масавіком, арганізатарам, кіраўніком у любым культурным пачынанні. Ён павінен умець прыцягнуць да клуба самую шырокую колы насельніцтва і з іх дапамогай не толькі арганізаваць цікавы культурны адпачынак, але, калі спатрэбіцца, пры актыўным удзеле грамадскіх і забеспячыць клуб налівам, зрабіць яго ўтульным і інш.

На вялікі жаль, работнікі Галоўнага ўпраўлення культурна-асветнай устаноў Міністэрства культуры БССР пакінулі назаўвагі гэтыя пытанні. Усё важнасць іх зразумелі першымі самі калгаснікі. З сельскагаспадарчай імя Дзержынскага Слуцкага раёна і «Комінтэрн» Магілёўскага прыйшлі ў Міністэрства цікавыя лісты. Сянь іх амаль адзін: ці не магло-б Міністэрства парэкамандоваць на работу загадчыкаў калгаснымі клубамі людзей з вышэйшай адукацыяй? Калгасны прапануюць ім месцаў алату — паўтары тысячы рублёў. Не! Міністэрства нічога не магло прапанаваць! Хоць нямаюць выпускнікоў кансерваторыі, тэатральнага інстытута, нарэшце музычных вучылішчаў і школ — устаноў цыкам напарадаваных Міністэрству культуры — працуюць не па спецыяльнасці. А чаму не зрабіць сістэмай, які гэта робіцца ў іншых навуцальных установах, пераважна частку выпускнікоў мастацкіх устаноў накіроўваць на вёску? Іх месца на пародым краі барыць за ўдзел сацыялістычнай культуры на вёсцы.

Пытанне з кадрамі — найбольш складанае і не так проста яго вырашыць. Але ці зрабілі работнікі Міністэрства культуры БССР хоць якую-небудзь спробу станаўча вырашыць гэтае пытанне? Не, не зрабілі.

На заклік партыі горад пасля ў вёску лепшых сваіх людзей старшынямі калгасаў, інжынерамі МТС, аграномамі, зоаагнётнікамі.

І ў клубнай справе патрэбны спецыялісты. Хіба нашы тэатры, гарадскія Дамы культуры і іншыя ўстановы культуры не маглі накіраваць частку сваіх работнікаў на вёску? Іх там чакаюць. На вёсцы яны знойдуць уладчыную глебу для прымянення сваіх сіл, вопыту і талентаў.

3. «Пражэты» і праекты

У нашай вёсцы, калі можна так сказаць, ёсць два віды клубаў — уласна-калгасны і бюджэтны, г. зн. клубы, якія знаходзяцца на бюджэце сельскага Савета. Лік калгасных клубаў расце надзвычай хутка. Цяпер у рэспубліцы 1.348 калгасных і 650 сельскіх клубаў. Вядома, што сёлета калгасных клубаў будзе яшчэ больш. За апошні час я пабываў прыкладна ў дваццаці калгасах розных абласцей і амаль у кожнай сельскагаспадарчай таварылі пра будаўніцтва клуба. Была такая размова і ў вёсцы Валюўка са старшынёй калгаса імя Варашылава Нікалаем Іванавічам Сурага. Калі я выказаў яму сваё ўражанні аб «прыстасаваным памяшканні», што занята пад клуб, Сурага сказаў:

— Новы клуб патрэбны нам, як паветра. Калгас цяпер стаў багатым. І ўжо сёлета мы пачнем будаваць новы клуб.

Старшыня падыяўся з намі блэйжымі планамі.

— Давялося мне наведць калгас «Расвет», што на Магілёўшчыне. Бачыў я іх клуб. Воль такі-б і нам пабудавалі! — з захапленнем гаварыў старшыня.

Чаму-ж валюўскаму старшынё калгаса ўсё-ж спадабаўся клуб сельскагаспадарчай «Расвет»? Ды таму, што ён не бачыў лепшых, таму, калі гаварыць праўду, што нават добра не ведае, куды і да каго неабходна звяртацца за дапамогай у будаўніцтва клуба. А Н. І. Сурага не адзінокі. На свой страх і рызыка думаюць будаваць клубы старшынё калгасаў «Вялікі Кастрычнік», «Зара комунізма» Любчанскага раёна, «Шлях Сталіна» Бярозаўскага раёна Брэсцкай вобласці і многія, многія іншыя. Уласнымі сіламі складаюцца ў такіх выпадках «пражэты».

І невядава падкрэсліваю слова «могія». Вядома, што быў час, калі калгасны патрабавалі ў першую чаргу кароўнікі, свіннікі, цялятнікі, іштунікі, збожжаховішчы і інш. Цяпер у нашай рэспубліцы сотні калгасаў-мільянераў. На парадку дня пастанялена пытанне аб клубе.

Старшыня калгаса імя Сталіна Любчанскага раёна В. А. Глебаў сказаў мне:

— Па праўдзе кажучы, мы ўжо многа пабудавалі гаспадарчых аб'ектаў. Неабходна брацца за клубы. На маю думку, іх трэба будаваць невялікімі — у кожнай вёсцы.

У старшынё-ж калгаса «Зара комунізма» Савіцкага іншага меркаванні:

— Клуб трэба будаваць у цэнтры калгаса, там, дзе знаходзіцца праўленне. Я ўжо і месца для яго знайшоў, воль, на беразе таго возера. За клубам з цягам часу вырасце парк, на возеры можна пабудавалі водную станцыю...

Як бачым, меркаванні самыя розныя. На чым-жа баку праўда? Хто-ж павінен займацца будаўніцтвам клубаў?

У Галоўным ўпраўленні культурна-асветнай устаноў Міністэрства культуры

БССР нам паведамілі, што ў калгасах будуюцца многа клубаў. Як яны будуцца? Ніхто пэўнага нічога сказаць не можа. Загадчык аддзела клубных устаноў І. А. Саснін спасылаўся на «Белсельпраект» Міністэрства сельскай гаспадаркі. Праекты — гэта, маўляў, іх справа. Ужо адзін гэты адказ сведчыць аб тым, што Саснін мае аб праектах вельмі цямнае ўяўленне.

У Міністэрстве-ж сельскай гаспадаркі сказаў:

— Ніякага «Белсельпраекта» ў нашым ведастве няма. Усім будаўнічым справам займаецца Беларускае дзяржаўнае інстытут праектавання сельскагаспадарчага будаўніцтва Міністэрства гарадскога і сельскагаспадарчага будаўніцтва.

Мы ў кабінете дырэктара інстытута Нікалая Нікалавіча Афанасьева. Ён сказаў:

— Так, сельскі будаўніцтвам займаецца мы. Можам сё-тое і паказаць вам. У нас ёсць дзесяці самых рознастайных праектаў кароўнікаў, свіннікі, цялятнікі, сіасных вель. Іх будаўніцтва прадугаджваецца з самых розных мясцовых матэрыялаў.

— А з клубамі як?

— З клубамі горш. Мы-ж арганізацыя маладая. Але намі ўжо сё-тое зроблена. Сур'ёзна і даволі паспяхова клубамі займаецца таленавіты архітэктар тав. Руднік. Ён стварыў праекты сельскіх клубаў на 250 і на 410 месца.

Нікалаі Нікалавіч паказаў нам гэты праект. Фасад клуба вызначаецца сваёй манументальнасцю, строгай прыгажосцю ліній. У праекце такога клуба прадугаджаны вестыбуль, дзве лабараторыі — жывёлагадоўчая і паліваўчая, два пакоі для заняткаў самадзейных гуртоў, бібліятэка з чытальнай залай, радыёвузел, стацыянарная кіноўстаноўка. Файэ запланавана так, што ў ім могуць праводзіцца спартыўныя заняты. Побач з файэ для гэтага даве раздзявалыні — мужанская і жаночая. Маркуецца, што будаўніцтва такога клуба будзе каштаваць 600 — 700 тысяч рублёў.

І яшчэ нам расказаў Нікалаі Нікалавіч, што мінскімі праектамі зацікавіліся на Украіне, у Ленінградскай вобласці. З беларускіх калгасаў толькі некалькі сельскагаспадарчых запрашалі новыя праекты. І гэта таму, што аб іх ніхто нічога не ведае. Ні Галоўнае ўпраўленне культурна-асветнай устаноў Міністэрства культуры, ні Міністэрства сельскай гаспадаркі не лічыць сваім абавязкам напулярызаваць новыя праекты клубаў.

Ці не час нарэшце парадак у клубным будаўніцтве і вёсцы яго пад кантролем аддзелаў будаўніцтва пры райвыканкомах? Тады не будзе клубаў, узведзеных па праектах людзей, якія ў гэтай складанай справе нічога не разумеюць.

4. Цэнтр грамадскага і культурнага жыцця калгаса

На нашу думку, старшыня калгаса «Зара комунізма» Савіцкі выказаў правільныя меркаванні. Выбар месца для кожнага новага клуба не менш важная справа, чым яго будаўніцтва. Клуб трэба будаваць у малаўлічвай мясцовасці, каб побач з ім можна было разбіць парк, спартыўныя і дзіцячыя пляцоўкі. Рэдка цяпер сустрачнем калгас, у якім ёсць толькі адна вёска. Значыць, клуб, на нашу думку, павінен быць у той вёсцы, дзе, як правіла, размешчаны МТС, сельсольвет, аддзяленне сувязі, сярэдняя школа, медыцынскі пункт і г. д.

Неабходна рашуча адмовіцца ад прымітыву ў будаўніцтве клубаў. Нам здаецца, што праект архітэктара Рудніка ў цэлым адказвае тым патрабаванням, якія могуць быць пастаўлены сучаснаму сельскаму клубу. У ім павіны быць і пакоі для заняткаў гуртоў, і лабараторыі, і спартыўная зала, і радыёвузел, і стацыянарная кіноўстаноўка, і вешалка, і г. д. Тады аддаецца неабходнасць будаваць асобна дамы агракультуры, радыёвузлы. Тады клуб стане цэнтрам усёго грамадскага жыцця калгаса.

Клубы неабходна ўзводзіць з улікам будучыні калгасаў, іх росту і росту культурных запатрабаванняў жыхароў вёскі. Наша вёска ўжо не таа, якой яна, скажам, была паўтары гады назад. За гэтыя паўтары гады, што прайшлі пасля вераснёўскага Ілэнума ЦК КПСС, у ёй адбыліся вялікія змены. Насельніцтва калгаснай вёскі папоўнілася за лік інтэлігенцыі, а доўжыны запатрабаванні карэннага насельніцтва намерна выраслі. У калгасах адбываецца поўная перабудова ўсёй сістэмы гаспадарання, ствараюцца новыя каштоўнасці. І трэба, каб стваральнікі гэтых каштоўнасцей чэрпаі для сябе новыя сілы ў такой жыццятворчай крыніцы, як культурыны адпачынак. Трэба, каб інжынер Палавіхін, які прыехаў у Ленінград ў Валюўку, і карынная яе жыхарка Марыя Кандрусік знаходзілі ў клубе поўнае задавальненне сваіх духоўных запатрабаванняў. Яны маюць на гэта законнае права.

Рэдакцыя:

Рэдакцыя звяртаецца да ўсіх працаўнікоў сельскай устаноў культуры, старшынё калгасаў і калгаснікаў, да ўсёй сельскай інтэлігенцыі, работнікаў партыйных і сацыяльных органаў, будаўнічых і праектных арганізацый з просьбай выказаць на старонках нашай газеты свае думкі, меркаванні, прапановы па сутнасці закранутых у артыкуле пытанняў.

Мастак А. Н. Тычына ўжо многа год працуе ў галіне каларовай лінагравюры. На дэкаднай выставы ў Маскве ў 1940 годзе А. Тычына ўдзельнічаў са сваімі лінагравюрамі: «Дом афіцэраў у Мінску», «Советская вуліца», «Бібліятэка імя Леніна» і інш. Пасля Ачышчэння вайны мастак зрабіў рад новых каларовых лінагравюр: «Проспект імя Сталіна», «Прывацальная плошча», «Над ракою Свіслач» і інш. А. Тычына выканаў рад пейзажаў Беларусі і ілюстрацый да кнігі «Белавеская пушча». Усе гэтыя работы будучы эканаванца на дэкаднай выставы ў Маскве ў гэтым годзе.

На здымку: лінагравюра «Над ракою Свіслач».

★

Вялікі сатырык старажытнасці

Да 2400-годдзя з дня нараджэння Арыстафана

Прагрэсіўнае чалавецтва, якое змагаецца супраць пагрозы новай сусветнай вайны, урачыста адзначае 2400-годдзе з дня нараджэння вялікага камедыяграфа старажытнага свету Арыстафана, якога Ф. Энгельс назваў «бацькам камедыі».

Многа стагоддзяў аддзяляюць нас ад эпохі старажытнагрэчаскага народа, універсальна таленавітага і дзейнасця ягога забеспячана яму важнае месца ў гісторыі развіцця чалавецтва. Цяжка перапіць значэнне тых выдатных помнікаў грэчаскага мастацтва і літаратуры, якія праз шмат стагоддзяў дайшлі да нашых дзён і адзіўляюць нас сваёй дасканаласцю і прыгажосцю.

Патрыятычны рух старажытных грэкаў, выкліканы гістарычнымі перамогамі над ахоныікамі-персамі, садзейнічаў росквіту афіскай дэмакратыі ў V стагоддзі да нашай эры і даў іштэрчок для палёнага развіцця аднаго з выдатных жанраў, які ўпершыню ўзнік у старажытнагрэчаскай літаратуры, — жанра драмы.

Побач з творами вялікіх грэчаскіх трагікаў — Эсхіла, Сафокла і Эўрыпіда — пачае месца ў драматургіі належыць іх маладому сучасніку Арыстафану.

Творца дзейнасць вялікага сатырыка супала з пачаткам крызісу афіскай дэмакратыі, які быў абумоўлены самым характарам ладу антычнага грамадства, заснаванага на ўжыванні рабскай працы.

Вынікам гэтага крызісу і была Пелопанэская вайна, якая пачалася ў сярэдзіне пятага стагоддзя і цягнулася з перапынкамі дваццаць сем год. Вайна надзвычай абстрактна ўсе супярэчнасці сацыяльнага і палітычнага жыцця старажытнай Грэцыі.

Гэтая вайна, якая ўзнікла спачатку паміж дэмакратычнымі Афімамі і арыстакратычнай Спартай, хутка цягнула ў сваю арбіту ўсе старажытнагрэчаскія дзяржавы, цяжкара ягла на плечы працоўных мас афіскага народа, перш за ўсё сялян, палі якіх спусташаліся.

Палітычныя настроі абяздолены афіскай сялян знайшлі сваё адлюстраванне ў бліскучых камедыях Арыстафана.

Першыя літаратурныя выступленні «бацькі камедыі» супалі на часу з палітычнай дзейнасцю правадыра афіскай вайскай партыі Клеона, які быў зацікаўлены ў працягу непануларнай у народзе вайны.

Ужо ў першай сваёй камедыі, якая, на жаль, не дайшла да нас, малады драматург асудзіў асудзіць знеўняю палітыку ўрада Клеона. У адказ на пагрозы прыцягнуць юнага драматурга да судовай адказнасці нібы за знявагу народа, Арыстафан іша саўвату камедыю «Ахарніане», якая з'яўлялася адкрытым выклікам Клеону і рэзка крытыкавала Пелопанэскую вайну.

Станоўчы герой гэтай камедыі сяляннін Діскополь, што ў перакладзе азначае «справядлівы грамадзянін», зведзены пры жар вайны, ідзе ў народны сход, каб дабіцца заключэння міру. Ён спрабуе даказаць, што вайна не патрэбна простым людзям, што яна выгадае толькі ўласнікам арыстакратычнай афіскай палітычнай арыстакратыі і палкаводам нахпталат Ламаха, адноўнага персанажа камедыі. Нічога не прайшлі пасля вераснёўскага Ілэнума ЦК КПСС, у ёй адбыліся вялікія змены. Насельніцтва калгаснай вёскі папоўнілася за лік інтэлігенцыі, а доўжыны запатрабаванні карэннага насельніцтва намерна выраслі. У калгасах адбываецца поўная перабудова ўсёй сістэмы гаспадарання, ствараюцца новыя каштоўнасці. І трэба, каб стваральнікі гэтых каштоўнасцей чэрпаі для сябе новыя сілы ў такой жыццятворчай крыніцы, як культурыны адпачынак. Трэба, каб інжынер Палавіхін, які прыехаў у Ленінград ў Валюўку, і карынная яе жыхарка Марыя Кандрусік знаходзілі ў клубе поўнае задавальненне сваіх духоўных запатрабаванняў. Яны маюць на гэта законнае права.

Адзін з лепшых твораў Арыстафана па праву лічыцца яго камедыя «Бонікі», у якой сатырычны талент драматурга праявіўся з найбольшай сілай і вастрынёй.

Гэтая камедыя накіравана супраць спуташальнай Пелопанэскай вайны і супраць усёй вайскай палітыкі Клеона.

Карыстаючыся сваім улюбёным метадам сатырычнага завастрэння вобраза, Арыстафан стварае яркі тып дэмагога і кар'еріста Гарбара, рэальным прататыпам якога з

Дружба брацкіх народаў

Па сумежных палях, лясах і нівах, дзе цяча старадаўні Буг, праходзіць граніца Беларусі і Польшчы. Але яна не падзяляе нашы народы.

Дружба польскага і беларускага народаў, заснаваная на ўзаемным давері і глыбокім узаемаразуменні, змаганая крыхвё «на поўна рускага, беларускага і польскага народаў, якія ў гады цяжкіх выпрабаванняў адстаялі ад гітлераўскіх фашысцкіх орд свае зямлі, свабоду і незалежнасць.

У гады мірнай працы дружба польскага і беларускага народаў набыла новыя формы і новую сілу. На аснове гістарычнага дагавору, які быў заключаны ў 1945 годзе паміж Савецкім Саюзам і Польскай Народнай Рэспублікай, расце і пашырэння эканамічнае і культурнае супрацоўніцтва беларускага і польскага народаў.

З вялікім удзелам аказваў дапамогу беларускі народ у будаўніцтве Палаца культуры і навуцы імя І. В. Сталіна ў Варшаве. Мінскі аўтазавод паслаў свае самалеты, Віцебскі домабудавальчы камбінат — збройныя жыллыя даммы, Бабруйскі дрэваапрацоўчы камбінат зрабіў для Палаца многа старлінных вырабаў. На польскіх прапярэмствах і ў сельскай гаспадарцы ўсё больш украіваюцца навішныя стайкі і сельскагаспадарчыя машыны, якія вырабляюцца на беларускіх прапярэмствах.

Умацоўваюцца і развіваюцца культурныя сувязі паміж двума брацкімі рэспублікамі. Больш шырокім становіцца супрацоўніцтва навуковых і культурных устаноў. Польскія вучоныя цікавіцца праблемамі, што распрацоўваюцца Акадэміяй навук БССР, і ў прыватнасці меліярацыяй і развіццём гарфайной прамысловасці. Надазвацца абмен навуковай літаратурай.

Працоўныя Польшчы з вялікай цікавасцю знаёмяцца з гісторыяй Беларусі, з яе багатым культурным жыццём. Польскія дзеці і моладзь вывучаюць гісторыю Беларусі, жыццё яе народа ў мінулае і сёння. Некаторыя студэнты польскіх інстытутаў пішуць пра Беларусь дыпломныя работы і навуковыя рэфераты. Бібліятэкі Мінска і іншых гарадоў рэспублікі аказваюць ім дапамогу ў падбор спецыяльнай літаратуры, метадычных дапаможнікаў і бібліяграфічнага матэрыялу.

У сваю чаргу, беларуская моладзь вывучае гісторыю, культуру і практыку будаўніцтва сацыялізму ў Польшчы. Многія студэнты беларускіх вышэйшых навучальных устаноў пішуць дыпломныя работы, навуковыя рэфераты і дысертацыі на тэмы: «Польшча на шляху да сацыялізму», «Утварэнне і развіццё народна-дэмакратычнай дзяржавы Польшчы», «Геаграфія прамысловасці Польшчы», «Прыродныя ўмовы і сельская гаспадарка Польшчы» і г. д. Група польскай моладзі вучыцца ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце імя В. І. Леніна.

У культурным супрацоўніцтве паміж двума суседнімі рэспублікамі ўсё большае месца займае абмен літаратурай. На вялікі жаль, яшчэ не заўбеды хутка і не ў поўнай меры ўдаецца задаволіць шматлікія просьбы нашых польскіх сяброў. Але ўсе асноўныя выданні беларускай літаратуры — мастацкай, грамадска-палітычнай, гістарычнай, навуковай, навукова-папулярнай, вучэбна-метадычнай, а таксама ўсе перыядычныя выданні поўнамі і гадавымі камплектамі рэгулярна высялаюцца ў Польшчу. Беларуская грамадства атрымлівае шырокую магчымасць знаёміцца і вывучаць жыццё брацкага народа па той шматлікай літаратуры, якую пасылаюць нам польскія сябры. Толькі газет і часопі-

саў Беларускае таварыства культурнай сувязі з заграніцай атрымавае з Польшчы некалькі дзесяткаў назваў.

За апошнія гады ў Польскай рэспубліцы выйшлі ў перакладах творы беларускіх пісьмемнікаў: Якуба Коласа, Міхаса Лынькова, Максіма Танка, Аркадзя Куляшова, Алеся Стаховіча і інш. Чытаць Беларусі чытаюць на роднай мове вершы Адама Міцкевіча, В. Варашыцкага, Ю. Тувіма, Т. Кувякі, апавесці М. Жулаўскага і іншыя творы польскіх пісьмемнікаў. Сябра Беларускага выдавецтва БССР выпусцілі ў свет вялікі зборнік сучаснай польскай паэзіі.

У Польшчы ідуць беларускія фільмы «Канстанцін Заслонаў», «Паўлінка», «Беладзеўскае пушча», «Новы Мінск». Вялікім поспехам у беларускага глядача карыстаюцца польскія фільмы.

З вялікім захапленнем слухаюць мінчане выступленні маладых таленавітых музычных калектываў «Маюшчы» і ансамбля Войска Польскага. Репертуар беларускіх музычных калектываў усё больш пашыраецца творами польскіх кампазітараў і польскімі народнымі песнямі. Канцэрты польскай музыкі часта транслююцца ў нас па радыё. Для азнаямлення з музыкай культурнай Беларусі лепшыя творы беларускіх кампазітараў асобнымі выданнямі і ў грамафонных і магнітафонных запісах пасылаюцца ў Польшчу.

Беларускі дзяржаўны тэатр оперы і балета ўпершыню ў Савецкім Саюзе паставіў оперу Манюш «Страшны двор», якая вольна ўжо некалькі год ідзе на сцэне тэатра з вялікім поспехам. Віцебскі тэатр імя Якуба Коласа мяркуе ў бліжэйшым час паставіць п'есу польскага драматурга Т. Запольскай «Мараль пані Дуэльскай», тэатр імя Янкі Купалы ацэняць паставіць радзі п'ес польскіх драматургаў.

Цікавай паэзіяй у культурным жыцці абодвух рэспублік з'явіліся сустрэчы польскіх і беларускіх шахматыстаў, якія надаўна адбыліся ў Варшаве і Краве.

Беларускі народ свята шануе помнікі культуры польскага народа. У гады Вялікай Айчыннай вайны нямецка-фашысцкія

захопнікі разбурылі музей Адама Міцкевіча. Беларускія партызаны захаваўлі многія экспанаты музея. Цяпер на радзіме вялікага паэта ў Новогрудку адноўлены домік, дзе жыў і пісаў свае бесмертныя творы Адам Міцкевіч. Гэты дом ператвораны ў літаратурны музей. У Гродна, у доміку, дзе жыла польская паэтка Эліза Ожэшка, адкрыты літаратурны музей, адноўлен помнік. Адна з цэнтральных вуліц горада носяць імя Элізы Ожэшка.

Бесмертнае імя слаўнага сына польскага народа, палыманага рэвалюцыянера і выдатнага дзеяча Комуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы Фелікса Эдмундавіча Дзяржынскага носяць адзін з цэнтральных скверкаў і адна з вуліц у Мінску. Яго светлы вобраз увекавечаны ў скульптуры народнага мастака Беларусі З. Азгур. Адзін з варыянтаў гэтага бюста падараны Таварыству польска-савецкай дружбы.

Надаўна Беларусі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны ў Мінску і абласны краязнаўчы музей у Магілёве папоўніліся новымі каштоўнымі гістарычнымі дакументамі, якія падараны варшаўскім музеям Войска Польскага. Шматлікія фотадкументы расказваюць аб братэрстве зброі, якое змаганна крывё рускіх і польскіх садат у дні Вялікай Айчыннай вайны. Значная частка гэтых дакументаў увакрасае глыбока хваляючая паэзія ў гісторыю беларускага і польскага народаў — баяў Леніна, у якіх разам з савецкімі вайскамі змагалася першая Польская дывізія імя Касцюшка.

Дзесяцігоддзе Польскай Народнай Рэспублікі, якое шырока адзначалася ў мінулае годзе, з'явілася і для беларускага народа вялікай і радаснай падзеяй. Працоўныя Беларусі з радасцю адзначалі дасягненні Польскай Народнай Рэспублікі ў будаўніцтве новага жыцця. У клубках, дамах культуры, на заводах і фабрыках Беларусі чыталіся даклады, праводзіліся гутаркі, адбываліся вечары дружбы і інш.

17 студзеня польскі народ адзначае дзесяцігоддзе вывалення ад гітлераўскіх захопнікаў Варшавы. Працоўныя Беларусі разам з ім шчыра радуецца поспехам адраджанай сталіцы Польскай рэспублікі.

Культурнаму супрацоўніцтву і абмену вопытам садзейнічаюць асобныя сустрэчы дзеячоў культуры Беларусі і Польшчы. Толькі за апошнія гады ў Польшчы набылі народная артыстка СССР Ларыса Александровская, пісьмемнікі Пятрусь Броўка, Міхас Лынькоў, Максім Танк і іншыя.

Беларусь за апошнія два гады наведвала некалькі дэлегацый. Польскім сябрам была прадастаўлена поўная магчымасць шырока знаёміцца з жыццём беларускага народа, яго дасягненнямі ў эканамічным і культурным жыцці.

Нашы польскія сябры шырока папулярны ў дасягненні Беларускай рэспублікі. У польскім друку з'явілася вялікая колькасць артыкулаў, у якіх дэлегаты расказваюць працоўным Польшчы аб жыцці беларускага народа, аб яго культуры.

Так усё больш збліжаюцца нашы народы, якіх аб'ядноўвае не толькі агульны гістарычны лёс, але і агульная барацьба за светлую будучыню, за перамогу справы магучага лагера міру, дэмакратыі і сацыялізму, якую ўзначальвае вялікі Савецкі Саюз.

Дзеячы культуры і навукі Польскай Народнай Рэспублікі знаёмяцца з Мінскам.

На зямлю дэлегацыя на Прывакзальнай плошчы. Галоўны архітэктар горада Л. П. Мацкевіч расказвае аб будаўніцтве і архітэктурныя сталіцы Беларусі — Мінска.

Дзеячы культуры і навукі Польскай Народнай Рэспублікі знаёмяцца з Мінскам. На зямлю дэлегацыя на Прывакзальнай плошчы. Галоўны архітэктар горада Л. П. Мацкевіч расказвае аб будаўніцтве і архітэктурныя сталіцы Беларусі — Мінска.

На абласной выстаўцы

Магілёўскім абласным Домам народнай творчасці нядаўна была праведзена трэцяя абласная выстаўка народнага выяўленчага і прыкладнага мастацтва. У ёй прыняло ўдзел больш 400 самадзейных майстроў — рабочых, калгаснікаў, хатніх гаспадынь вобласці.

Былі прадстаўлены работы калектывага выканання. Найбольш значнай з іх з'яўляецца габелен «Ленін і Сталін».

Выхаванцы Чавускага дзіцячага дома выставілі разьбу па дрэву — «Помнік бітвы Пятра I пры вёсцы Лясная», «Партрэт Пятра I».

Добра выкананы выхаванцамі Магілёўскага дзіцячага дома № 6 работы «Канстанцін Заслонаў», «Віцязь на раздарожжы», «Спартак».

Калгаснік Бялыніцкага раёна Б. Хрушчоў прадставіў на выстаўку барэльефы — «Райніс», «Жаночая галоўка», знод — жанравая сценка «Вось табе і башкаў абед» (разьба па дрэву).

З раздзелу жывапісу найбольш удалымі з'яўляюцца работы служачага г. Бабруйска В. Дамарада: плакаты на сельскагаспадарчыя тэмы, партреты перадавікоў сельскай гаспадаркі калгаса «Рассвет» Кіраўскага раёна, выкананыя алоўкам, і рад зноду.

Добра выкананыя работы экспаніравалі самадзейныя мастакі А. Халановіч (Бабруйск), В. Леўчанка (Быхаў), І. Мызнік, І. Сеімаў, А. Балдзевіч (Магілёў).

Выстаўка дала магчымасць выявіць новыя творчыя сілы вобласці, а таксама садзейнічала ўзмацненню гурткавай работы, стварэнню новых гурткоў.

За некалькі дзён да правядзення абласной выстаўкі ў Магілёве экспанавалася пераасонаў навукова-метадычная выстаўка Усеасонаўнага Дома народнай творчасці імя Крупскай, якая аказала дапамогу ў арганізацыі абласной выстаўкі. Работнікі выстаўкі сумесна з абласным Домам народнай творчасці арганізавалі дзесяцідзённыя семінары з вышывальшчыцамі. На семінары былі праведзены практычныя заняткі.

А. БОРЧЫК.

Поспех кінолекторыя

Абласны лекцыйны бюро ў Магілёве адкрыў кінолекторыя. Тут чытаюцца цыклы кінолекцый аб нашай Радзіме, на навукова-агавістэцкіх тэмах, аб рускай і савецкай літаратуры і мастацтве. Да чытання лекцый прыцягнуты выкладчыкі педагагічнага інстытута, архітэктары, мастакі, акцёры абласнога драматычнага тэатра.

Кінолекторыя будзе таксама створаны на буйнейшых прадпрыемствах горада: на фабрыцы імя Куйбышава, лакамабільным заводзе і на чыгуначным заводзе.

Я. ТАРАСАЎ, В. МАТЭВУШАЎ.

Канферэнцыя радыёслухачоў

Больш 600 рабочых, інжынерна-тэхнічных работнікаў і служачых Мінскага трактарнага завода прынялі ўдзел у канферэнцыі радыёслухачоў, якая адбылася нядаўна ў клубе прадпрыемства.

Работнікі Галоўнага ўпраўлення радыёінфармацыі Міністэрства культуры БССР — галоўны рэдактар палітвышчання В. Няміра, рэдактар пазастудыйных перадач Г. Мар'ясаў, рэжысёр В. Кухта і іншыя пазнаёмілі прысутных з работай рэдакцыі і аддзелаў, з афармленнем літаратурных і музычных перадач.

На канферэнцыі дэманстраваліся асобныя запісы на лентку рэпартажаў і выступленняў, зробленыя за апошні час на фабрыках і заводах, у калгасах, саўгасах і МТС рэспублікі.

З крытычнымі заўвагамі аб перадачах выступілі партрор ЦК КПСС на заводзе І. Ачапоўскі, начальнік інструментальнага цэха Г. Дранкін і іншыя.

У заключэнне канферэнцыі радыёслухачоў і слухачоў Тэатра оперы і балета і Беларускай дзяржаўнай эстрады былі дадзены вялікі канцэрт з твораў рускіх, англійска-амерыканскіх і савецкіх кампазітараў.

Л. КІСЯЛЕЎ.

Пабудавана за адзін год

Прыгожай стала Цэнтральная плошча горада Жлобіна. Там, дзе зусім нядаўна стаялі невялікія драўляныя домікі, цяпер вырас прыгожы двухпавярховы будынак райканкома, хуткімі тэмпамі ўзводзіцца жылы дом для чыгуначнікаў.

Да паслуг жыхароў кінотэатр «Радзіма» і клуб. Новы будынак атрымала раённая бібліятэка імя Н. К. Крупскай. Тут-жа размясцілася дзіцячая бібліятэка. Ва ўтульнай чытальнай зале заўсёды многалюдна.

Пачаў курсіраваць аўтобус, вясенню на вуліцах высаджаныя дэкаратыўныя дрэвы. Закачываецца будаўніцтва тыповыя сядзібы Жлобінскай МТС. Новая сярэдняя школа ўступіла ў строй на станцыі Жлобін-Поўднёвы.

У горадзе ўзводзіцца ільнязавод, які будзе працаваць на мясцовай сыравіне, бальнічны гарадок, жылля будынікі і новыя магазіны.

Запланавана будаўніцтва вялікага клуба чыгуначнікаў, будынкаў магазінаў культуры і кнігагандлю.

Д. ЗІНГЕР.

На словах і на справе

Кіраўнікі Лельчыцкага і Клецкага раёнаў, пры выпадку, не супраць пагаварыць аб літаратуры, аб яе велізарнай ролі ў справе выхавання чалавека, аб тым, што і яны любяць кнігу, з павагай адносяцца да яе і г. д. На вялікі жаль... гэта не так. Зірніце на гэтыя здымкі...

Вось хатка, амаль на курныя ножкі. Стаяць яна на задворках ляснага склалу, на краю раёнага цэнтры Лельчыцы. Гэта хатка, як сведчыць шыльда, — кніжны (адзіны ў Лельчыцкім раёне) магазін. Зімой і летам адчынены яго дзверы. І не таму, што работнікі запрашаюць пакупнікоў, а таму, што магазін не мае... акон!

А вось паўразбураны будынак з дахам

Фото і тэкст А. Шашкова.

«сва ўходнім стылі» (а прасцей — без даху). Гэта — кніжная база Клецкага раённай кнігарні. Тут захоўваецца (а сапраўды — пахавана) на некалькі сот тысяч рублёў рознай літаратуры. Каб дабрацца да дзвярэй «базы», трэба пераадолець пяць горы смецця. Кнігі могуць кружыць год, прытым з усіх бакоў. Зверху іх палівае дождж, заносіць снег, знізу — падмушваюць парсючкі і каровы раёнаўскіх работнікаў, якія трымаюць сваю ўласную жыллёвую ў гэтым-жа будынку, адгарадзіўшы яе ад кніг... танясенькай дашчатай перагародак.

Вось у якой «пашане» ў Клецку і Лельчыцах кнігі! Хіба пасля гэтага можна паверыць кіраўнікам гэтых двух раёнаў, што яны любяць і паважаюць кнігу.

Фармальнае кіраўніцтва

У 1952 годзе праводзіўся Усеасонаўны агляд работ самадзейных мастакоў — рабочых, служачых і членаў іх сем'яў. Самадзейныя мастакі Беларусі спадзяваліся, што агляд дапаможа ліквідацыі памылкаў у кіраўніцтве самадзейным мастацтвам рэспублікі і правільнай прафесійнальнай паставі навукова-творчай работы, а таксама адрыццю новых самадзейных гурткоў і студый выяўленчага мастацтва. Аднак ім давялося расчаравацца.

Пасля доўгай раскаткі прафсаюзнай арганізацыі і Камітэта па справах мастацтва, дзейнічаючы больш па загаду, чым па вострай неабходнасці, стварылі фармальныя камісіі. Іх работа на сутнасці з'ялася да расклейкі афіш аб аглядах і арганізацыі выставак (дарэчы скажаць, у большасці старых работ). У друку многа гаварылася аб такіх формах работы, якія творчыя сустрэчы, шэфства, дапамога і, наогул, аб актывізацыі росту савецкага самадзейнага выяўленчага мастацтва БССР, але гэтым справа і абмежавалася. У выніку такой дронай работы Беларусь велімі слаба была прадстаўлена на першай Усеасонаўнай выстаўцы савецкага самадзейнага выяўленчага мастацтва ў Маскве і ў 1954 годзе.

У пасляваенны перыяд у Мінску не была адноўлена студыя выяўленчага мастацтва, якая існавала да вайны пры Рэспубліканскім Дома народнай творчасці, і не былі створаны гурткі выяўленчага мастацтва для самадзейных мастакоў. А такая студыя і гурткі вельмі патрэбны, як школы сур'ёзнай, упартай вучобы па асалядзена натуральным малюнкам, жывапісам, графікай, скульптурай, разьбой па дрэву, керамікай і г. д.

Тое-ж самае і ў Мінскай вобласці. У буйным прамысловым цэнтры Барысава была да вайны студыя выяўленчага мастацтва ў клубе чыгуначнікаў, цяпер яе няма. А яна вельмі неабходна самадзейным мастакам-керамікам, ганчарам, шкларам, сталарам, вышывальшчыцам, прамаццель, заводзе і фабрыках, навукальным устаноў Барысава.

У Гомелі добра працавалі, пачынаючы з 1919 г., дзве студыі ў клубе чыгуначнікаў імя В. І. Леніна і пры Гарана. Цяпер у Палацы культуры чыгуначнікаў імя В. І. Леніна працуе толькі адна студыя выяўленчага мастацтва, якой кіруюць мастакі т. Звінаградскі і Шаўчэнка. Але яна ахвільвае толькі чыгуначнікаў, а горадскае насельніцтва і вучні не маюць магчымасці займацца ў мастацкіх студыях і гуртках.

Віцебск да вайны быў цэнтрам мастацкай асветы Беларусі. З 1919 года там існаваў Мастацкі інстытут, рэарганізаваны пасля ў Беларускай мастацкай тэхнікум, пры якім знаходзілася цэлая сетка студый выяўленчага мастацтва пры рабочих клубах і навукальных установах. Сёння толькі адна студыя выяўленчага мастацтва Абласнога Дома народнай творчасці існуе пры Віцебскім мастацкім педагагічным вышэйшым.

П. ТАРАСАЎ, мастак.

Няма гурткоў выяўленчага мастацтва пры клубах прадпрыемстваў, а іх можна і трэба стварыць пры Віцебскім дыянава-пашоўшым камбінате, трыкатажнай фабрыцы «НІМ», мабэлавой фабрыцы і г. д. Кірававіч імі вельмі багаты. Гэтым маглі-б заняцца мастакі-энтузіясты дыянава-пашоўшых камбіната — т. Сенькіна, Валенкова, Гусева і іншыя.

У Брэсце справа трохі лепшая. Там пры ДOME мастака працуе студыя выяўленчага мастацтва для павышэння кваліфікацыі прафесіянальных мастакоў, разам з імі працуюць і самадзейныя мастакі. Праўда, іх вельмі абмежаваная колькасць.

У Мінску пры гісторыка-краязнаўчым музеі працавала студыя выяўленчага мастацтва Дома народнай творчасці, якой кіраваў энтузіяст-мастак тав. Лавіцкі, але цяпер яна перастала існаваць.

Такія гарады, як Магілёў, Бабруйск, Барысаў, Орша, Жлобін, Полацк, Лельчы, Рэчыца, Мозырь, Гродна, Баранавічы, Слуцк, Чавусы, а таксама Мінск, зусім не маюць для самадзейных мастакоў студый і гурткоў выяўленчага мастацтва.

Трэба неадкладна адкрыць студыі выяўленчага мастацтва ў Мінскім клубе чыгуначнікаў, клубе будаўнікоў, трактарнага, аўтамабільнага заводаў, у буйнейшых ВНУ рэспублікі: Белдзяржуніверсітэце імя В. І. Леніна, педінстытуце імя Горкага, у Політэхнічным інстытуце імя І. В. Сталіна і г. д. Неабходна па прыкладу Масквы, Ленінграда, Кіева адкрыць мастацкія сярэднія школы для таленавітых дзяцей, дзе-б яны маглі спецыялізавацца ў выяўленчым і народна-прыкладным дэкаратыўным мастацтве. Такія школы могуць выхаваць кадры для масавага дэкаратыўна-вышывальнага і падрыхтаваць вучняў для мастацкіх навукальных устаноў.

Вельмі патрэбна практычная дапамога з боку Саюза мастакоў у арганізацыі і кіраўніцтве гарадскімі студыямі і сельскім самадзейным выяўленчым мастацтвам.

Устанавы, якія павінны займацца арганізацыяй мастацкага выхавання народных талентаў (БРК прафсаюзу работнікаў культуры, Міністэрства культуры БССР, Рэспубліканскі Дом народнай творчасці, Саюз мастакоў БССР), абавязка ставяцца да сваіх абавязкаў, не прыслухоўваюцца да навадзённых патрабаванняў народных самадзейных мастакоў.

Усе гэтыя пытанні ўзнікаюць цяпер у сувязі з падрыхтоўкай да дэкада Беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве. На дэкадаўнай выстаўцы твораў самадзейных мастакоў будзе экспанавана значная колькасць жывапісных кампазіцый, пейзажаў, партрэтаў, керамікі, разьбы па дрэву і інш.

Гэтых твораў было-б значна больш, а самае галоўнае, яны былі-б непараўнальна лепшымі, калі-б пытанні самадзейнага выяўленчага мастацтва рашаліся больш сур'ёзна і прычымпова.

П. ТАРАСАЎ, мастак.

На кніжнай паліцы

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшлі ў друку іступілі ў продаж наступныя кнігі мастацкай і дзіцячай літаратуры:

Патры Савецкай Літвы. Рэдакцыя перакладаў А. Вялюгіна, Укладальнік А. Галавач. Тыраж 5 тыс. экз., стар. 208. Цана 6 руб. 20 кап.

Максім Танк. У дарозе. Тыраж 8 тыс. экз., стар. 224. Цана 4 руб. 20 кап.

Сергей Міхайлаў. Дзедзя Сіена. Пераклад А. Якімовіча. Малюнк П. Астроўскага. Тыраж 75 тыс. экз., стар. 16. Цана 70 кап.

Віталій Біянікі. Хто чым сям'яе. Пераклад К. Кірэнікі. Малюнк В. Курдаева. Тыраж 50 тыс. экз., стар. 56. Цана 80 кап.

Н. Носаў. Карасік. Аповяданні. Пераклад

А. Якімовіча. Малюнк П. Астроўскага. Тыраж 50 тыс. экз., стар. 48. Цана 1 руб. 80 кап.

К. Чукоўскі. Казкі. На рускай мове. Малюнк В. Варашыцкага. Тыраж 50 тыс. экз., стар. 44. Цана 3 руб. 45 кап.

Эдуард Валасевіч. Вершы і байкі. Рэдактар Р. Няхай. Тыраж 4 тыс. экз., стар. 156. Цана 2 руб. 20 кап.

Міхал Часукі. Крытычны момант. Гумар і сатыра. Вокладка і малюнк А. Волкава. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 152. Цана 2 руб. 70 кап.

Алесь Кучар. Неспакойныя сэрцы. П'еса ў 4-х актах, 7-мі карцінамі. Тыраж 5 тыс. экз., стар. 104. Цана 2 руб. 85 кап.

Расце культура калгаснай вёскі

Божны дзень прыносіць савецкаму вараду новыя радасныя весткі. Мы чым па радыё, чытаем у газетам аб тым, што ў гарадах і вёсках нашай вялікай Радзімы адкрываюцца новыя школы, клубы, новыя бібліятэкі, кінотэатры, дзіцячыя яслі, сады і інш. Дзяка ўавіць усю сем'ю калгасніка аб работачага, у якой-бы дома не было кніжкі, газеты, радыё. Усё гэта — неабвержнае сведчанне бацькоўскіх клопатаў партыі і ўрада аб культурным росце нашага народа.

Рэдакцыя атрымлівае штодзень намала карэспанданцый, пісем і інфармацыі, у якіх чытаючы газеты з захапленнем расказваюць аб вялікіх культурных пераўтварэннях, што адбыліся ў былых глухих кутках нашай рэспублікі. Загадчык Горнаўскай хаты-чытальні Н. Кармуеў расказвае аб лёсе глухой некалькі вёскі Ярмаўлаўна Пашчаніцкага раёна.

«Да Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі вёска Ярмаўлаўна была адной з бяднейшых у Маслаўскай воласці. Калгасны лад зрабіў былых беднякоў і батракоў зможнымі людзьмі. Калгас імя Леніна, у які ўваходзіць вёска Ярмаўлаўна, з'яўляецца цяпер мільянерам. У калгасе ёсць свая бібліятэка з кніжным фондам у некалькі тысяч тэм, чатыры клубы ў брыгадах, радыё, ел, бальніца, раздільны дом, дзве салігавыя і чатыры пачатковыя школы. Хутка ў дамах калгаснікаў загарыцца асветныя святло».

Мы прымыклі ўжо да такіх фактаў. Усё гэта ўспрымаецца, якая самая звычайная будзённая справа. І нікога ўжо не дойдзе, піша ў рэдакцыю настаўнік з Бялыніцкага раёна М. Заслоўскі, што ў доме калгаснікаў Захара Вайніловіча, Міхаіла Вайніловіча, Фіма Дайканова,

Аляксандры Ліпінскай і іншых ёсць свае ўласныя бібліятэчкі, што на іх паліцах пачэснае месца займаюць творы Леніна і Сталіна, што тут-жа побач стаяць любімыя кнігі М. Горкага, Л. Талстога, М. Шалахава, Я. Купалы, Я. Коласа, К. Чорнага. Такіх сем'яў у вёсцы Судзілаў Каймавіцкага раёна многа.

«480 чытачоў налічваецца ў Лядскай сельскай бібліятэцы Шчучынскага раёна, — паведамляе В. Шыпулін. — Усе яны працягваюць вялікую кіраванца да кніг, да ведаў. Так, напрыклад, калгаснік сельгасарцелі імя Дзержынскага Эдуард Ашчыцкі цікавіцца сельскагаспадарчай літаратурай. За апошні час ён прачытаў кнігі: «Агрэхніка» Масолава, «Балгасная жывёлагадоўля», «Закладка садоў», «Уборка збожжа» і інш. А калгасніца Марыя Жылюк з захапленнем чытае творы Г. Нікалаева, В. Лаціса, І. Ганчарова, Л. Талстога».

Супрацоўнік Брэсцкага абласнога ўпраўлення культуры Я. Розбах паведамляе радасныя аб тым, што нядаўна ў клубе Верхавіцкай МТС адкрыта бібліятэка, на паліцах якой налічваецца каля 1.500 кніг. За першыя дні работы ў бібліятэку заіцавалася звыш 60 чытачоў. З цікавасцю працаваў механізатар МТС лекцыю П. Авакумава аб геранічнай абароне Брэсцкай краіны.

Чытае В. Яромін расказвае аб рабоце маладога бібліятэкара тав. Стральчонак, якая пасля заканчэння сярэдняй школы з энтузіязмам працуе на гэтым аднаасонаўным участку.

«Утульна стала цяпер у Кляноўскай бібліятэцы Вагномскага раёна, — піша тав. Яромін. — Малады бібліятэкар Стральчонак зважыў увагу на афармлен-